

بازسازی زمینه‌های پیامدهای کنش جنسی در اینترنت

مهدی ژیانپور^۱، حکیمه ملک‌احمدی^۲

(تاریخ دریافت ۱۳۹۳/۱۰/۱۵، تاریخ پذیرش ۱۳۹۴/۱۰/۰۹)

چکیده

ورود تکنولوژی‌های جدید به جوامع پیامدهای درخور توجهی در زندگی افراد برجای می‌گذارد. بخشی از این پیامدها ناشی از آن است که تکنولوژی تسهیل‌کننده دست یابی به امکان و زمینه کنش‌های جدید است. در این میان، اینترنت به‌علت ویژگی‌های خاصی، مثل دامن‌زدن به پدیده گم‌نامی، باعث شکل‌گیری کنش‌های جنسی بدیعی شده است، کنش‌هایی که دنیای واقعی را نیز متأثر کرده است و پیامدهایی ناخواسته بر مناسبات و موضوعات آن تحمیل می‌کند. بر این اساس و به‌دلیل اهمیت و بداعت این موضوعات، هدف اصلی پژوهش حاضر درک معنا و بازسازی زمینه‌های پیامدهای کنش‌های جنسی صورت‌گرفته در محیط سایبر بوده است. این مطالعه با رویکردی کیفی، مبتنی بر سنت نظریه زمینه‌ای و با بهره‌گیری از راهبردهای نمونه‌گیری هدفمند (نمونه‌گیری نظری) انجام شده است. بدین‌منظور، در پاییز و زمستان سال ۱۳۸۹ با ۱۹ نفر از کاربرانی که با هدف گفت‌وگوهای جنسی و سایبرسکس به اتاق‌های گفت‌وگوی فارسی‌زبان مراجعه کرده بودند، مصاحبه عمیق صورت گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی با استفاده از پارادایم کدگذاری اشتراوس و کوربین به انجام رسید. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، سکس مجازی فرایندی است که کاملاً به صورت تخیلی انجام می‌شود و هیچ حضور

۱. دکتری جامعه‌شناسی، معاون پژوهشی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان

۲. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی دانشگاه یاسوج

hakime_malekahmadi@yahoo.com

جسمانی از فرد دیگری در رابطه وجود ندارد. پیامدهای این فعالیت‌ها، در سه دسته: پیامدهای کنشی (کنش جنسی رسانه‌ای شده، سبک زندگی جنسی شده و ماجراجویی جنسی)؛ پیامدهای روانی (زندگی چندگانه مضاعف، تحلیل (تضعیف) روان‌تنی، کشاکش میل و وجدان) و پیامدهای نگرشی (نگاه جنسی به زن) تقسیم‌پذیر است.

واژگان کلیدی: اینترنت، کنش جنسی، پیامدها، نظریه زمینه‌ای.

مقدمه و بیان مسئله

شبکه جهانی اینترنت فضایی مجازی است «که افراد در آن به کسب اطلاعات درباره موضوعات مختلف، گفت‌وگو، بازی، تجارت، جست‌وجوی علمی، مشاهده تصاویر مختلف، استماع صدا و آهنگ‌ها، مشاهده فیلم و بسیاری اقدامات دیگر می‌پردازند» (محسنی، ۱۳۸۰: ۷۱-۷۲). این فناوری ارتباطی، با دست‌کاری زمان و فضا، دنیایی پدید آورده که بسیار کوچک و فشرده است، دنیایی که در ابزاری با ابعاد چند سانتی‌متری (مانند گوشی تلفن همراه) جای می‌گیرد (گل‌محمدی، ۱۳۸۶: ۱۶۶).

امروزه اینترنت جزء جدایی‌ناپذیر زندگی است؛ به عبارت دیگر، جهان فعلی جهانی اینترنتی است. شکل‌گیری مفاهیم و پدیده‌هایی مانند خرید اینترنتی، تجارت اینترنتی، بازی اینترنتی، تماس و ارتباط اینترنتی و جرایم اینترنتی نشانه نوعی زیست اینترنتی شهروندان است؛ بنابراین، دنیای مجازی جذاب و کارآمد در کنار دنیای واقعی در حال رشد است که روزبه‌روز هم بر کاربران و علاقه‌مندان آن افزوده می‌شود. این زیست هم‌زمان در دنیای واقعی و مجازی با مفهوم دوجوانی شدن توضیح داده می‌شود (عاملی، ۱۳۸۲).

چنان‌که برخی اندیشمندان حوزه ارتباطات متذکر شده‌اند: «هر مزیتی که تکنولوژی برایمان به ارمغان می‌آورد با زیانی همراه است» (پستمن، ۱۳۷۱: ۳۷). بر این اساس، با ورود اینترنت به دنیای انسانی، گفت‌وگو در باب آسیب‌های اینترنتی نیز به مباحث روز راه می‌یابد. یکی از آسیب‌هایی که در باب اینترنت مطرح می‌شود اعتیاد به اینترنت است. آسیب دیگری که یکی از ابعاد اعتیاد به اینترنت را نیز تشکیل می‌دهد، کاربردهای جنسی آن است. بخش درخور توجه از محتوای اینترنت درباره مسائل جنسی است. یکی از آخرین مطالعات در محیط‌های دانشگاه بین جولای ۲۰۰۹ تا جولای ۲۰۱۰ نشان می‌دهد ۵۵ میلیون از ۴۰۰ میلیون واژه‌ای که دانشجویان دانشگاه بوستون در وب‌سایت گوگل جست‌وجو کرده‌اند مائة‌تی جنسی دارد (اوگاس و گادام، ۱۳۹۰). این یافته‌ها با اندکی تغییر در مطالعات دیگر هم تأیید شده است؛

برای نمونه، منطقی و بلقان‌آبادی (۱۳۸۸) در تحلیل محتوای اتاق‌های گفت‌وگوی ایرانی به این نتیجه رسید که در مجموع، دوست‌یابی، ارتباط‌های روزمره و تعامل‌های معمولی و روابط جنسی (انحرافات جنسی، سکس‌چت، فحشاء، صیغه) با ۸۹/۳ درصد بیشترین حجم پیام‌های ردوبدل شده در اتاق‌های گفت‌وگوی اینترنتی را تشکیل می‌دهند. براین اساس و از آنجاکه ویژگی‌های خاص فضای سایبر می‌تواند آغازکننده، تسهیل‌کننده و شدت‌دهنده کنش‌های جنسی باشد و زندگی فرد را در حیطه‌های مختلف جسمی، روحی، خانوادگی و روابط اجتماعی متأثر سازد، ضروری است که پیامدهای چنین اعمالی و جنبه‌های مختلف آن بر اساس تجربه افرادی که چنین پدیده‌ای را شخصاً تجربه کرده‌اند هدف کاوش^۱ و تفتیش^۲ قرار گیرد.

ادبیات پژوهش

اعتیاد به اینترنت

اصطلاح اعتیاد به اینترنت را اولین بار یانگ در سال ۱۹۹۶ به کار برد. به عقیده برخی روان‌شناسان، خیلی از افراد قبل از اینکه به اینترنت معتاد شوند، به کامپیوترهایشان معتاد بوده‌اند. به همین دلیل، آنها اصطلاح اعتیاد به کامپیوتر را پیشنهاد می‌کنند (Marks & Yellowlees, 2005) مهم‌ترین ابعاد اعتیاد به اینترنت شامل مواردی چون (۱) هزینه‌نگاری و سکس مجازی، (۲) ارتباطات مجازی و دوست‌یابی، (۳) وسواس به شبکه مثل قمار، (۴) کسب اطلاعات اضافی و (۵) بازی‌های کامپیوتری است.

اعتیاد به اینترنت با کاربری جنسی

یکی از انواع اعتیاد به اینترنت، اعتیاد با کاربری جنسی است. اگر اعتیاد جنسی را «عدم توانایی در کنترل یا به‌تعویق‌انداختن تمایلات و فعالیت‌های جنسی» (ناجی و زارعی، ۱۳۸۸: ۶۷) تعریف کنیم، این شکل از اعتیاد در کاربران اینترنت نیز قابل ردیابی است. در همین زمینه، ویس^۳ سکس اینترنتی را نظیر اعتیاد جنسی و اعتیاد به کوکائین توصیف کرده و معتقد است: «اینترنت خیلی با سرعت عمل می‌کند و فوراً احساسات پرشوری ایجاد می‌کند. با فراهم کردن

1. Exploration
2. Inspection
3. Viss

ترکیبی از لذت جنسی و فرار از هیجان‌های منفی، هرزه‌نگاری آنلاین، کاربران را به سمت یک سرازیری مارپیچ سوق می‌دهد» (واترز، ۱۳۸۶: ۱۳۵).

همچنین، مطابق مدل کارنس: «استمرار اعتیاد به سکس، استفاده زیاد از عکس‌ها و فیلم‌های برهنه جنسی در طول خودارضایی، استفاده از روسپی‌ها و اعمال هم‌جنس‌گرایانه باعث حساسیت‌زدایی می‌شود و در نتیجه به استفاده بیشتر، وقیح‌تر و خطرناک‌تر و در نهایت به آزار و تخلفات جنسی می‌انجامد» (Voros:2009).

یانگ (۱۹۹۹) نیز معتقد است سه عامل گم‌نامی، تسهیلات و فرار، علت اعتیاد جنسی در محیط آنلاین را شکل می‌دهد ناشناسی و گم‌نامی در محیط مجازی به فرد این امکان را می‌دهد که بدون ترس از شناخته‌شدن به هرگونه خیال‌پردازی روی آورد. اینترنت همچنین با ایجاد دسترسی آسان به محصولات هرزه‌نگاری ورود حجم وسیعی از این محصولات به داخل خانه‌ها را تسهیل کرده است و به ارائه خدمات شبانه‌روزی در این زمینه می‌پردازد. علاوه بر این، خیال‌پردازی‌های اینترنتی به افراد کمک می‌کند که به‌طور موقت و کاذب از مشکلات زندگی واقعی فرار کنند.

هرزه‌نگاری

یکی از مهم‌ترین محتواهای جنسی در اینترنت هرزه‌نگاری‌ها هستند. کلمه هرزه‌نگاری^۱ از کلمه یونانی پورنوگرافوس^۲ می‌آید که در ادبیات به معنی «نوشتن درباره روسپی‌ها» است. با وجود تعریف فرهنگی- ادبی صحیح آن، هرزه‌نگاری به‌طور کلی با هر چیزی که رفتار جنسی را نشان می‌دهد و علت هُجان‌های جنسی است شناخته می‌شود (واترز، ۱۳۸۶: ۱۲۹). فرهنگ لغات آکسفورد (۲۰۰۵) هرزه‌نگاری را به این صورت معنی کرده است: کتاب، فیلم یا هر چیزی که برای ایجاد هُجان و تحریک جنسی، اعمال جنسی افراد را توصیف کند یا نشان دهد، به‌خصوص از طریق آن که اکثر مردم آن را آزاردهنده و نامطبوع می‌دانند. همچنین از نظر بورديو (۱۹۸۶) هرزه‌نگاری نوشتن یا به‌تصویر کشیدن عیان فعالیت‌های جنسی است که از ذائقه عوام نشئت گرفته است (هریس، ۱۳۹۱: ۴۸۷).

گرچه هرزه‌نگاری تاریخچه‌ای طولانی دارد، بدون شک هیچ دوره‌ای از نظر تنوع، میزان دسترسی، گستردگی توزیع و همچنین گروه‌های مختلف مصرف‌کننده، با اوضاع و احوال کنونی

1. Pornography
2. Pornographos

مقایسه‌پذیر نبوده است، به‌شکلی که امروزه «جنسیت در رأس مسائل جامعه مصرفی قرار دارد و به‌نحو چشم‌گیری تعیین‌کننده دال ارتباطات جمعی شده است. هرچه برای دیدن و شنیدن عرضه می‌شود به‌گونه‌ای آشکار رنگ‌وبوی جنسی به خود گرفته است» (بودریار، ۱۳۸۹: ۲۲۵) و «حتی یک میلی‌متر از حوزه‌های تحریک‌آمیز جنسی بلااستفاده باقی گذاشته نشده است» (جی. اف. هلد به نقل از بودریار، ۱۳۸۹: ۲۲۵).

ژان بودریار یکی از نظریه‌پردازانی است که به‌طورکلی به بحث و انتقاد درخصوص رسانه‌ها و قائم‌به‌ذات‌شدن واقعیتی که از طریق رسانه‌ها ساخته شده و هیچ ربطی به زندگی واقعی ندارد پرداخته و به‌طور خاص نیز در زمینه هرزه‌نگاری و ربط آن با فراواقعیت صحبت کرده است. از نظر او، «هرزه‌نگاری یک بعد به فضای جنسیت اضافه می‌کند و امری واقعی‌تر از واقعی می‌گردد. هیچ لزومی ندارد قوه تخیل خود را برای پورنوگرافی به‌کارگیریم؛ چراکه با واقعیتی اضافه مسدود شده است» (بودریار، ۱۳۸۶: ۵۰). در واقع، در هرزه‌نگاری با استفاده از «وضوح رنگ‌های تصاویر سینمایی و تلویزیونی، چیزی درخشنده‌تر، رنگی‌تر، جنسی‌تر و با بیشترین وضوح ارائه می‌شود» (همان: ۵۳). در همین زمینه است که «جنسیت شالوده‌شکنی شده و کارکرد کامل و نمادین مبادله را از دست می‌دهد و در دامان طرح دوگانه ارزش مفید/ و ارزش مبادله (که هر دو با هم مشخصه مفهوم شیء هستند) درمی‌غلطد. جنسیت در قالب کارکردی جداگانه مفهوم شیء پیدا می‌کند و درعین حال برای فرد دارای ارزش مفید است (زیرا تکنیک و نیازها مطرح است نه میل) و ارزش مبادله نیز دارد که دیگر نمادین نیست، بلکه اقتصادی و تجاری است (بودریار، ۱۳۸۹: ۲۳۶).

بودریار «هرزه‌نگاری را بخشی از انهدام امر واقعی و یک وانموده می‌داند، جلوه‌ای حقیقی، که عدم وجود حقیقت را پنهان می‌کند» (بودریار، ۱۳۸۶: ۶۲). از نظر او، «ستاره زن فیلم هرزه نگاری، با ایمپلنت‌هایش، جراحی‌های پلاستیک اضافی، تاتوها، آرایش بدن و تغییرات دیگر را می‌توان زن لوند وانموده‌ای تلقی کرد. او یک ابژه فراواقعی سکس است که واقعی‌تر از زنانی است که بیشتر مردان تابه‌حال احتمال مواجه‌شدن با آنها را در زندگی واقعی داشته‌اند» (ریتزر، ۱۳۸۹: ۴۱۹). در این خصوص، ویژگی منحصر به فرد اینترنت آن است که گستره بی‌نهایتی از موضوعات مستهجن بازنمایی‌شده در هرزه‌نگاری‌ها را به‌طور رایگان، ورای زمان و مکان، در اختیار افراد ناشناس قرار می‌دهد. چنان‌که کوپر (۱۹۹۸) سه ویژگی هرزه‌نگاری برخط را ناشناسی،^۱ توانایی پرداخت هزینه^۱ و دردسترس بودن^۱ می‌داند (دورینگ، ۲۰۰۹: ۱۰۹۰).

1. Anonymity

بازیگران و ستاره‌های فعال در هرزه‌نگاری‌ها (پورنواستارها) با نمایش کنش‌های جنسی اغراق شده، مصرف‌کنندگان خود را به نوعی از اعتیاد به تماشای این تصاویر دچار می‌کنند. در کنار مصرف این تصاویر و ویدیوها، کاربری‌های جنسی دیگری نیز در محیط‌های مجازی شکل گرفته است؛ چنان‌که کاربران اینترنت از این فضا برای انجام نوعی از کنش جنسی که در اصطلاح سکس مجازی نامیده می‌شود استفاده می‌کنند. بسیاری از این کاربران، به‌ویژه افرادی که «جذاب نبوده یا فرصت‌های عشقی کمی داشته‌اند» (منطقی، ۱۳۸۸: ۱۶)، با ایجاد امکان سکس‌چت در اینترنت از این فضا برای دسترسی به سکس تلفنی و سکس حضوری نیز بهره می‌گیرند.

پیشینه پژوهش

با وجود اهمیت و گسترش روزافزون این پدیده، مطالعه پیشینه و تحقیقات صورت‌گرفته در این خصوص حاکی از آن است که مطالعات کمی، چه در رشته جامعه‌شناسی و چه در دیگر رشته‌ها، در خصوص هرزه‌نگاری و کنش‌های جنسی در اینترنت، به‌ویژه در داخل کشور، صورت گرفته است. بیشتر پژوهش‌ها در این باره به بررسی اعتیاد اینترنتی و رابطه آن با متغیرهای مختلف، یا تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر زندگی افراد به صورت کمی متمرکز شده‌اند که به‌طور قطع ابعاد مسائل جنسی در اینترنت و پیامدهای واقعی آن از منظر افراد درگیر با این موضوع را نشان نمی‌دهد.

در زمینه پژوهش‌های مرتبط با موضوع حاضر، ربیعی و رضایا (۱۳۹۱) تأثیر اتاق‌های گفت‌وگو را بر تجربیات سکس مجازی در بین کاربران اینترنتی نشان دادند. یافته‌های آنها حاکی از آن بود که تجربه ارضای جنسی از طریق اتاق‌های گفت‌وگو در اینترنت تجربه‌ای ناموفق است که به‌نوعی سرخوردگی و عدم ارضای واقعی می‌انجامد و افراد را از خویش بیگانه می‌سازد. یافته‌های پژوهش طالبی (۱۳۹۲) در باب پیامدهای هرزه‌نگاری در میان بزرگسالان نشان داد که تماشای فیلم‌ها یا عکس‌های وقیح نه‌تنها صمیمیت و شور و تمایل جنسی بین همسران را افزایش نمی‌دهد، بلکه به شیوه‌های گوناگون باعث تخریب رابطه عاطفی بین همسران هم می‌شود. تماشای این فیلم‌ها در مردان با بی‌اعتنایی به زنان، بی‌ارزش تلقی کردن تک‌همسری، شک کردن درباره ارزش ازدواج و کاهش تمایل به بچه‌دار شدن همراه است.

1. Affordability

2. Accessibility

درهمین زمینه، نتایج درمانی کلاین در بین ۳۵۰ مرد، که اعتیاد جنسی داشتند، نشان داد که در ۹۴ درصد موارد، هرزه‌نگاری تسهیل‌کننده یا علت مستقیم این اعتیاد بوده است. مطالعات کارنس نیز نتایج مشابهی را نشان داد. او در پژوهش خود با مطالعه ۱۰۰۰ معتاد جنسی به این نتیجه رسید که ۹۰ درصد مردان و ۷۷ درصد زنان هرزه‌نگاری را عامل مهمی در ایجاد اعتیاد جنسی خود می‌دانند (Cline, 1999a).

مالموت^۱ و دانرستین^۲ (۱۹۸۹) نیز در کتاب خود به نام *پورنوگرافی و خشونت جنسی* به این موضوع اشاره می‌کنند که اشکال خاصی از پورنوگرافی تهاجمی می‌تواند نگرش‌های خشونت‌آمیز به زنان را بیشتر کند و افراد را در مقابل تجاوز بی‌قید سازد و به‌طور واقعی، رفتارهای تهاجمی و تجاوز به زنان را افزایش دهد. آنها می‌گویند در این فیلم‌ها زن را طوری نمایش می‌دهند که از اینکه هدف تجاوز قرار گرفته لذت می‌برد و این، پذیرش خشونت علیه زنان را راحت‌تر می‌کند. مطالعات آنها نشان داد دوسوم مردانی که در مطالعات آنها حضور داشته‌اند، بعد از تماشای فیلم به‌طور فزاینده‌ای تمایل به رابطه جنسی خشونت‌آمیز با زنان را از خود نشان داده‌اند. تماشای مداوم این‌گونه فیلم‌ها باعث پذیرش انواع انحرافات جنسی به‌منزله رفتار جنسی عادی و نرمال می‌شود (Cline: 1999a).

علاوه بر این، قرار گرفتن در معرض فیلم‌های وقیح ارزش‌ها و گرایش‌ها و رفتار افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و ابزاری قدرتمند برای آموزش ناصحیح روابط جنسی است و بیننده را نیز به ارزش‌های خانواده، ازدواج و مسئولیت بی‌قید می‌کند (Rice Hughes, 1998). از سوی دیگر، دورکین^۳ و مکینون^۴ (۱۹۸۸) نیز به خشونت علیه زنان و ماهیت زبردست آنها در پورنوگرافی اشاره می‌کنند: «در پورنو زنان به‌صورت‌های غیرانسانی و به‌مثابه موضوعات جنسی، وسیله یا کالای جنسی‌ای که از درد و تحقیر و پستی لذت می‌برند و لذت جنسی را به‌صورت تجاوز تجربه می‌کنند نمایش داده می‌شوند (بویل، ۲۰۰۰: ۱۸۹).

روش پژوهش

این پژوهش با روش نظریه زمینه‌ای^۵ که «رویکردی برای مطالعه فرایندهای روزمره زندگی افراد» است (صلصالی، ۱۳۸۶: ۳۱) به انجام رسیده است. جامعه پژوهش افرادی بودند که به

1. Neil Malamuth
2. Edward Donnerstein
3. Andrea Dworkin
4. Catharine Mackinnon
5. Grounded Theory

اتاق‌های گفت‌وگوی^۱ فارسی‌زبان با هدف گفت‌وگوهای جنسی و سایبرسکس مراجعه می‌کردند. در ابتدای تحقیق، با بهره‌گیری از نمونه‌گیری هدفمند، افرادی که بیشترین شناخت و تجربه را از موضوع مطالعه داشتند انتخاب شدند. سپس، نمونه‌گیری به‌صورت نظری «برمبنای مفاهیم درحال ظهور برگرفته از داده‌ها» (محمدپور، ۱۳۸۹: ۳۲۴) ادامه یافت. براین‌اساس، محقق با توجه به اینکه به چه نوع خاصی از اطلاعات در پی یافته‌های اولیه نیاز دارد، نمونه‌هایی را انتخاب کرد و اینکه بعداً چه کسانی انتخاب شوند، تحت تأثیر این بود که قبلاً چه کسانی آمده‌اند و چه اطلاعاتی داده‌اند. نمونه‌گیری تا مرحله اشباع^۲ یعنی تا زمانی که احساس شد اطلاعات و داده‌های جدیدی به‌دست نمی‌آید و داده‌های جمع‌آوری‌شده تکرار داده‌های قبلی است، ادامه داشت. در این مطالعه، با ۱۹ نفر شامل ۵ زن و ۱۴ مرد از افرادی که تجربه مستقیمی از سکس مجازی داشتند به‌طور عمیق مصاحبه صورت گرفت که سه‌نفر از مردان مشارکت‌کننده متأهل بودند. گستره سنی مشارکت‌کنندگان از ۱۵ تا ۳۰ سال بود، به‌شکلی که ۵ نفر بین ۱۵ تا ۱۹ سال و ۱۴ نفر بین ۲۰ تا ۳۰ سال قرار می‌گرفتند. دوره مصاحبه با توجه به وضعیت مشارکت‌کنندگان از ۱ هفته تا ۲ ماه متغیر بود و به‌صورت تقریباً روزانه، هر گفت‌وگو به‌طور متوسط ۳ ساعت به‌طول می‌انجامید. تمام مصاحبه‌ها به‌صورت برخط و در محیط مجازی صورت گرفت؛ زیرا «در مصاحبه آنلاین شرکت‌کنندگان به میزان بسیاری ناشناس باقی می‌مانند. این امر مانع از شناسایی آنها در طول تحقیق و براساس یافته‌های آن می‌شود» (فلیک، ۱۳۸۷: ۲۹۰).

از آنجاکه «ساخت نظریه زمینه‌ای فرایندی درحال شدن، دورانی و مارپیچی است نه خطی» (محمدپور، ۱۳۸۹: ۳۱۴)، تحلیل داده‌ها به‌صورت فرایندی محقق‌محور، هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها شروع شد. در این مطالعه، کدگذاری داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی صورت گرفت. در مرحله اول، محققان داده‌ها را شکسته و جزءبه‌جزء مطالعه کرده‌اند تا موضوعات و ایده‌های موجود در آنها را کشف کنند. در این مرحله، به هریک از داده‌ها کدی اختصاص یافت. در مرحله دوم، محققان به تعیین الگوهای موجود در داده‌ها و مقوله‌بندی آنها پرداختند. به‌این‌صورت که داده‌های خردشده در مرحله اول، در سطح انتزاعی‌تری به‌صورت خوشه‌ها و مقوله‌هایی درآمدند و طبقات اصلی استخراج‌شده از کدگذاری باز به یکدیگر متصل شدند. برای ارتباطدهی رویدادها در کدگذاری محوری، از پارادایم

1. Chat Room
2. Saturation

کدگذاری اشتراوس و کوربین استفاده شد. این پارادایم بر مواردی از قبیل شرایط علی، پدیده، زمینه، شرایط مداخله‌ای، راهبردهای عمل/ تعاملی و پیامدها یا پی‌آیندها متمرکز است که زمینه‌ساز پیوند طبقات به یکدیگر می‌شود (صلصالی، ۱۳۸۶: ۹۵). در مرحله سوم، طبقات به یک طبقه مرکزی مرتبط شد و خط اصلی پژوهش کشف شد. در همه مراحل پیش‌گفته محققان سعی کردند با مقایسه مداوم و حساسیت نظری در جزئیات داده‌ها غرق شوند و ایده‌های موجود در آنها را کشف کنند.

برای ارزیابی پژوهش نیز از اعتمادپذیری و انتقال‌پذیری استفاده شد. یکی از روش‌هایی که برای سنجش اعتمادپذیری در پژوهش‌های کیفی مطرح می‌شود، مشاهده مداوم پژوهشگر و درگیری طولانی‌مدت او با موضوع بررسی است (ادیب حاج‌باقری و همکاران، ۱۳۸۹: ۵۸). به‌این‌منظور، داده‌های تحقیق در دوره زمانی ۷ ماهه و با حضور روزانه یکی از محققان در اتاق‌های گفت‌وگو (روزانه حدود ۵ تا ۱۰ ساعت) جمع‌آوری شد. فرایند تحقیق نیز به‌وسیله خود مشارکت‌کنندگان هدایت شد. بدین‌منظور، محقق با راهنمای مصاحبه شروع کرد، ولی سؤالات تکمیلی در فرایند تحقیق و با توجه به کدهای ظهوریافته از تحلیل داده‌ها مطرح شدند. علاوه‌براین، محقق سعی کرد حتی‌الامکان از واژه‌های واقعی که مشارکت‌کنندگان به‌کار می‌بردند استفاده کند. محقق در جهت اعتمادپذیری در این زمینه از مشارکت‌کنندگان خواست تا یافته‌ها را مطالعه و هم‌سانی آن را با تجربه خویش کنترل کنند. به‌این‌منظور، برخی نتایج پژوهش با افراد مشارکت‌کننده در میان گذاشته و تأیید شد. به‌علاوه، صحت اطلاعات گرفته‌شده از چهار مشارکت‌کننده از طریق شخص دیگری که شناخت کاملی از این افراد داشت تحت ارزیابی قرار گرفت. برای انتقال‌پذیری نیز سعی شد از همه گروه‌ها با ویژگی‌های جمعیت شناختی متفاوت نمونه‌گیری انجام شود و جوانب متفاوت هر فرد نمونه هم در حد امکان به‌طور کامل تحت مطالعه قرار گیرد.

یافته‌های پژوهش

کنش جنسی رسانه‌ای شده

اغلب مشارکت‌کنندگان صحنه‌های جنسی به‌نمایش درآمده در هرزه‌نگاری‌ها را الگوی کنش جنسی انتخاب می‌کنند و به تقلید اعمال جنسی موجود در هرزه‌نگاری‌ها می‌پردازند. این جذابیت برای افراد تازه‌کار و مبتدی که اکثرشان رابطه جنسی واقعی را تجربه نکرده‌اند بیشتر است. آنها با اشاره به اینکه «خیلی دوست دارم رابطه واقعی را امتحان کنم»، تا تحقق این آرزو، تخیل ناشی از تماشای فیلم را جایگزین می‌کنند. این تخیل گاه به موارد واقعی نیز تعمیم می

یابد، به‌گونه‌ای که «موقعی که از سرکار برمی‌گردم، وقتی توی فیلم آن صحنه‌ها را می‌بینم یاد توی اداره می‌افتم». این جذابیت گاه علاوه بر مضمون فیلم‌ها، به‌خاطر ستاره‌های هرزه‌نگاری (پورن‌استارها) است. این بازیگران، با بدن‌های اصلاح‌شده و مهارت‌های فوق‌عادی، برخی مشارکت‌کنندگان را چنان مجذوب کرده‌اند که باعث شده‌اند: «همیشه فیلم نگاه کنم. برایم هم تکراری نمی‌شود، آخر بازیگری که توش است خیلی خوشگل است!». همچنین مشارکت‌کنندگان چیزی فراتر از رابطه جنسی واقعی و به قول خود نامتعارف را مشاهده کرده‌اند و تمایل دارند آن را تجربه کنند: «دوست دارم کارهای نامتعارف انجام بدهم». آنها با این تمایل شدید آماده هرگونه تجربه جنسی هستند؛ «کارهایی که خیلی‌های دیگر ممکن است بدشان بیاید». حتی تا آنجا که «شریکم هرچی ازم بخواهد بهش نه نمی‌گویم!». اغلب مشارکت‌کنندگان با اذعان به اینکه تمایل دارند حتماً و دست‌کم یکبار مشاهداتشان رنگ واقعیت به خود بگیرد، نگران تجربه واقعی، به‌ویژه در زندگی زناشویی خود هستند. سؤال آنها به ساده‌ترین شکل این است که چقدر اعمال جنسی که به‌صورت مجازی تجربه می‌کنند در دنیای واقعی می‌تواند اتفاق بیفتد.

سبک زندگی جنسی شده

تجربه افراد مشارکت‌کننده نشان می‌دهد آنها بخش زیادی از زندگی خود را، چه به‌صورت برخط و چه در دنیای واقعی، صرف امور جنسی می‌کنند. این می‌تواند به‌صورت مشغول‌بودن فکری مداوم با موضوعات جنسی، نگاه جنسی به همه‌چیز به‌شکلی که «بعضی وقت‌ها همه را شهوت‌انگیز می‌بینم» و تکرار و خلق صحنه‌های جنسی در ذهن باشد. یکی از مشارکت‌کنندگان درباره درگیری مداوم جنسی می‌گوید: «توی محیط کارم زیاد با دخترها سروکار دارم. مخصوصاً همکارانم. وقتی از سرکار برمی‌گردم همه‌اش به آنها فکر می‌کنم». تداوم این تخیلات و فعالیت‌های جنسی در مشارکت‌کنندگان باعث شده آنها اغلب اوقات مشغول پرسه‌زنی در وب سایت‌ها و اتاق‌های گفت‌وگو باشند، به‌شکلی که «آدم هی بدتر می‌شود. فکرت مشغول می‌شود، مدام می‌خواهی با افراد بیشتری آشنا شوی». برخی از آنها عمق این درگیری را با هزینه‌های مالی و زمانی‌شان توصیف می‌کنند: «هزینه‌های گزاف می‌افتد پابت! قبض تلفن‌های آن‌چنانی! حدود دویار، دوازده‌هزار تومنی پول چتم شد. چندین بار حسابش دستم نیست و قتم الکی هدر می‌رفت». از دیگر شواهدی که مشارکت‌کنندگان به آن اشاره کرده‌اند می‌توان به دانلود گسترده عکس و کلیپ، گفت‌وگوی جنسی، تلاش برای یافتن شریک جنسی و مرور موضوعات جنسی در ذهن به‌طور مداوم اشاره کرد.

ماجرای جنسی

برخی مشارکت‌کنندگان اینترنت و سکس مجازی را، چون «راحت است، مکان نمی‌خواهد، همه جا در دسترس است، ترس ندارد»، زمینه و بستر وسوسه‌انگیزی برای تجربه‌های جنسی خود چون تقاضا برای «F-F هات»، «خانم قdblند و دست‌کش‌پوش» یا «خانم متأهل و هات برای سکس تلفنی» یافته‌اند. در این محیط است که درخواست‌های نامتعارفی چون «از خانم‌ها کی می‌خواهد کفش‌هایش را برایش واکس بزنم؟ بدون هیچ رابطه‌ی دوستی یا سکس؟ برای هربار واکس زدن ۱۰۰۰۰ تومان می‌دهم» عجیب نمی‌نماید. آنها در این بستر بی‌نام‌ونشان به تمایلات خاص جنسی مثل رابطه با هم‌جنس، افراد کم‌سن‌وسال‌تر از خود و افراد متأهل اقرار می‌کنند: «اول تمایلم به مردها بود بعد کم‌کم به زن‌ها شد». آنها ضمن اشاره به اینکه اولین تجربه‌شان از این ماجرای جنسی اغلب مجازی و تصویری بوده است: «کم‌کم که فیلم دیدم از روابط F-F خوشم آمد. کم‌کم بعضی از هیکل‌ها و تیپ‌های زنانه برایم جذاب شد»، تمایل دارند این تجربه‌ها را به دنیای واقعی امتداد دهند، حتی تا آنجا که «دوست دارم این رابطه (F-F) را بعد از ازدوایم هم ادامه بدهم».

تحلیل (تضعیف) روان‌تنی

«اگر بخواهم احساسم را بعد سکس مجازی بگویم این جوری است: اول خوشحال، بعد خسته، الان احساس گناه». این فرایند تغییر احساسات، اگرچه نه به‌طور کامل، در اغلب مشارکت‌کنندگان به‌همین‌شکل تجربه شده است. اکثر آنها پس‌از معاشقه مجازی یا تحریک خود به‌وسیله فیلم‌های وقیح دست به خودارضایی می‌زنند. با این حال، اذعان می‌کنند «اگر توی چت به ارضای کامل نرسی، افسرده می‌شوی، بی‌حال می‌شوی، سردرد می‌گیری». این تجربه چنان است که: «شاید اولش به آدم احساس خوبی دست بدهد ولی بعدش آدم از خودش متنفر می‌شود. موقعی که تمام می‌شود شاید احساس خالی‌بودن و سردرگمی کنی». از نظر آنها، علاوه‌براینکه «کلاً خودارضایی عوارض دارد» و «یکی‌اش این است که اعصاب خورد می‌شود»، اعتیاد به آن، سلامت جنسی را به خطر می‌اندازد: «من از ناتوانی جنسی می‌ترسم. می‌دانی روزی چندبار ارضا می‌شدم؟ بیش‌از پنج‌بار! دیگر بدنم نا ندارد». بر این اساس، آنها نگران روابط زناشویی آتی خود هستند: «من دیگر برای ازدواج هم مشکل دارم. نمی‌توانم، همه‌اش به سکس فکر می‌کنم» یا ترس از اینکه «ممکن است نتوانی شوهرت را ارضا کنی، بعد هم سردی روابط و طلاق». مشارکت‌کننده‌ها با اعتراف به اینکه «خودارضایی می‌کنم. اما دیگر برایم لذت ندارد. چون به چیزی که می‌خواهی نمی‌رسی؛ همان لذت کامل»، همواره سرگردان در دوراهی عذاب

وجدان و میل جنسی خود هستند (ر.ک مقوله کشاکش میل و وجدان). نهایتاً می‌توان گفت اقدام به خودارضایی مکرر هنگام سکس‌چت یا دیدن هرزه‌نگاری‌ها، همچنین تخیل بیش‌ازحد، عوارض روحی و جسمی فراوانی برای مشارکت‌کنندگان داشته است: خستگی مداوم، افسردگی، ضعف بدنی و لاغری. به همه این موارد باید مشکلات فیزیکی و جسمی در اثر استفاده طولانی از شبکه، مثل کمردرد، مچ‌درد و چشم‌درد را اضافه کرد.

نگاه جنسی به زن

یافته‌های جمع‌آوری شده از مشارکت‌کنندگان مرد در این مطالعه نشان می‌دهد آنها در نگاه جنسی به زنان مشترک هستند، به شکلی که اقرار می‌کنند بعضی وقت‌ها همه چیز در نظرشان جنسی است. از نظر آنها، هستی زنان یک هستی جنسی است و کارکردشان ارضای امیال جنسی مردانه است. براین اساس، شاخص ورود به رابطه میزان جذابیت فیزیکی و جنسی است: «من اول ظاهر زن را می‌خواهم، من بیشتر زیبایی او را در نظر می‌گیرم: قیافه‌اش، استایل بدنش، خوش‌قیافه باشد». برخی شکست‌خورده در تجربه‌های واقعی و فراجنسی به «بی‌مهری در زندگی زناشویی، رابطه دوم، اختلاف، عصبانیت، تنش، بی‌اعتمادی» اشاره کرده‌اند و اعتقاد دارند «آدم هیچ‌امیدی به یافتن عشق حقیقی ندارد» و برخی از ورود به رابطه‌ای واقعی یا به دلیل آنکه «از ازدواج می‌ترسم، چون تجربه سکس‌چت را داشتم می‌ترسم زنم از من خوشش نیاید، منظورم مسائل جنسی من است» یا به این دلیل که «به کسی اعتماد ندارم دیگر. فکر می‌کنم فلان دختر هم همین‌طور است! چون دختر خراب زیاد دیدم تو نت» هراسان هستند. این بدبینی حتی می‌تواند، در صورت غلبه بر ترس از ازدواج، ادامه یابد و باعث شود: «بعد ازدواج هم آدم به زن و بچه‌اش بدبین بشود».

زندگی چندگانه مضاعف

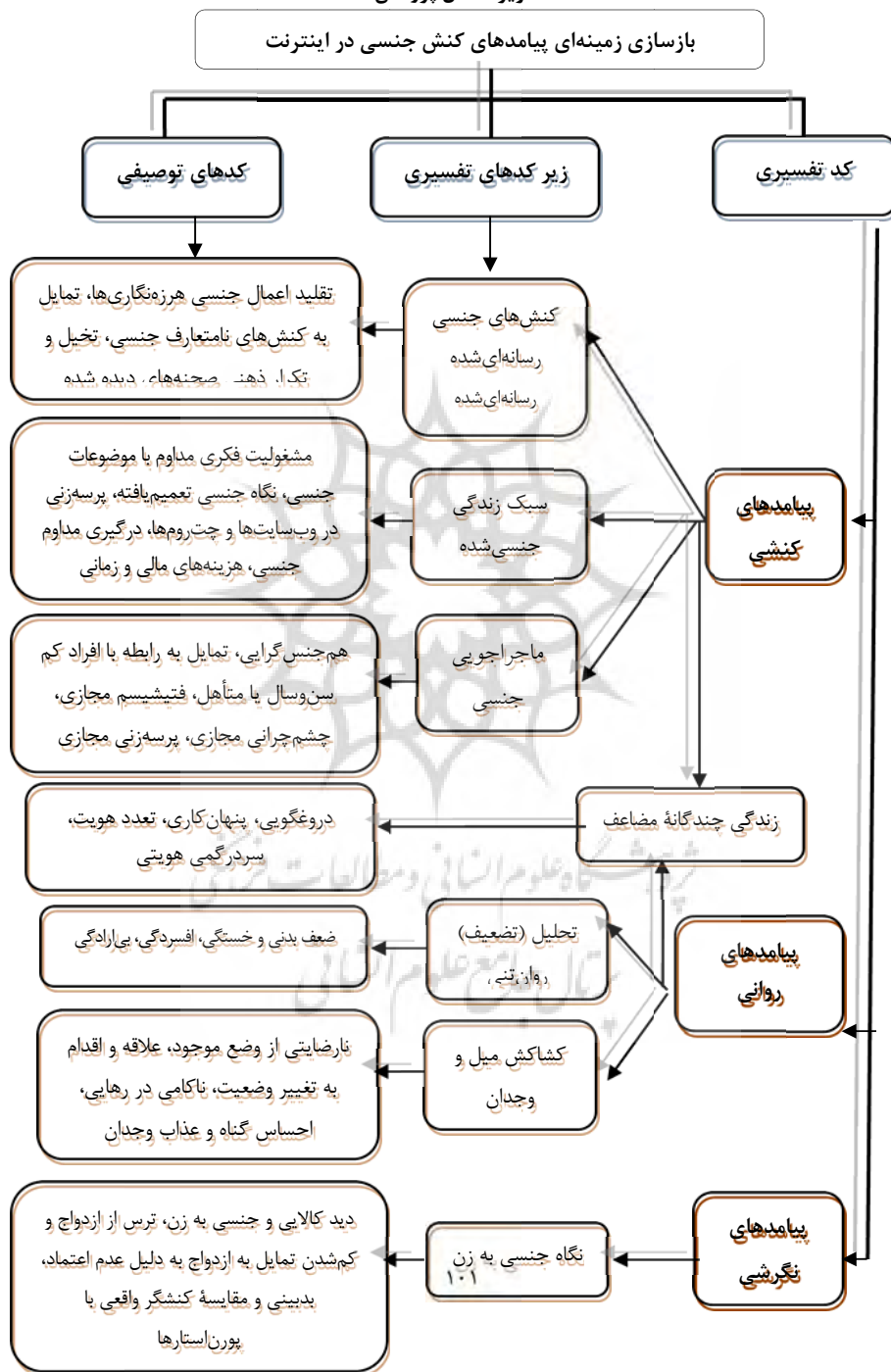
مشارکت‌کنندگان در این مطالعه، از یک طرف، سبک زندگی جنسی‌شده‌ای دارند و، از طرف دیگر، بخش اعظم این تمایلات را با بهره‌گیری از خدمات جنسی فضای مجازی پاسخ می‌دهند. از آنجاکه این تمایلات و شکل پاسخ‌دهی به آنها در بافت تحت مطالعه، کنشی ناپذیرفتنی در نظر گرفته می‌شود آنها ناچارند این بخش از زندگی اجتماعی خود را پنهان کنند چراکه «سیستم خانۀ ما مشترک است برای همین هر شب فیلم و عکس‌هایم را پاک می‌کنم که خواهرم نبیند. هر وقت نیاز داشته باشم دوباره دانلود می‌کنم یا آنلاین تماشا می‌کنم». و درباره آن دروغ بگویند، نظیر اینکه: «به خانواده‌ام می‌گویم تا دیروقت مشغول کارهای درسی‌ام

هستم» یا «من توی خانه بچه مثبت هستم، همه به من اعتماد دارند و کسی نمی‌داند وقتی توی اینترنتم مشغول چه کاری‌ام». مشارکت‌کنندگان از یک سو درگیر شکاف جهان واقعی و مجازی‌اند و از سویی دیگر در همان جهان مجازی زندگی دوگانه‌ای را تجربه می‌کنند که اغلب آن در پشت صحنه می‌گذرد؛ چنان‌که: «از سر کار یا وقتی خانمم نیست به اینترنت وصل می‌شوم». از این رو می‌توان گفت آنها درگیر یک زندگی چندگانه مضاعف و پیامدهای آن نظیر تعدد هویت، سردرگمی هویتی، پنهان‌کاری و دروغ‌گویی هستند.

کشاکش میل و وجدان

اغلب مشارکت‌کنندگان در پژوهش کشاکشی را تجربه می‌کنند که می‌توان آن را کشاکش میل و وجدان نامید. آنها ضمن اعلام ناراضی‌تی از وضع فعلی‌شان، مرتباً تلاش‌هایی جهت تغییر این وضعیت انجام می‌دهند: «الان هرچی شماره داشتم پاک کردم، بهش گفتم چند ماهی نیستم که این‌طور دیگه ارتباط نداشته باشیم». ولی این تلاش‌ها در اکثر موارد موفق نمی‌شود؛ چنان‌که: «سعی کردم میل جنسی‌ام را کنترل کنم. ولی خوب زیاد موفق نشدم. من شهوت بعضی وقت‌ها خیلی می‌رود بالا. کاری از دستم بر نمی‌آید». این ناکامی در کنترل میل جنسی و ارضای آن به شیوه‌های غیرمتعارف به لحاظ اجتماعی باعث شده است آنها خود را معتاد به این کنش‌ها توصیف کنند. اذعان به اینکه «می‌خواهم ترک کنم اما چه فایده؟» یا «دست خودم نیست. سعی می‌کنم ادامه ندهم، ولی نمی‌شود. معتاد شده‌ام» نشان از ناتوانی در کنترل این میل دارد. همچنین احساس گناه، تجربه مشترک اغلب مشارکت‌کنندگان و عاملی اساسی در این کشاکش است. کشاکش میان تمایل به ارضای میل جنسی و احساس گناه و عذاب وجدان باعث می‌شود آنها اقرار کنند که «آخر این یک نیاز است که باید برطرف شود. احساس بدی دارم ولی چی کار کنم؟ گناه، ضعف، مشکل روحی. از خدا می‌خواهم مرا ببخشد، گناه کردم ولی چه کار کنم؟ میل جنسی‌ام اجازه نمی‌دهد بهش فکر نکنم». این احساس گناه درباب زندگی زناشویی هم وجود دارد: «گاهی احساس گناه نسبت به زخم دارم. ولی آخر سکس چتم زیاد نیست». این احساس گناه حتی باعث شده ارضای میل جنسی برایشان خوشایند نباشد، به شکلی که اظهار می‌کنند: «ارضا شدم ولی کمی اعصابم خرد شد، فکر کنم به خاطر گناه است».

تصویر ۱. مدل پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

نیاز جنسی یکی از نیازهای بنیادین بشر است. قرن‌ها انواع گوناگون تحریک و ارضای جنسی در بین انسان‌ها وجود داشته است. اگرچه «نشان‌دادن درگیری افراد در فعالیت‌های جنسی چیز جدیدی نیست» (Ferguson & et al, 2009: 324)، با به‌وجود آمدن تکنولوژی‌های رسانه‌ای، از یک سو بازنمایی کنش‌های جنسی به شکل فزاینده‌ای رشد یافته و متنوع شده و از سوی دیگر گونه جدیدی از کنش جنسی با عنوان «کنش جنسی مجازی» شکل گرفته است، کنشی که «آمیزه‌ای عجیب از سکس تلفنی، قرار عشقی رایانه‌ای و نظربازی» تعریف می‌شود (برنوا این به نقل از بل، ۱۳۸۹: ۲۰۱).

هدف این مطالعه، با در نظر گرفتن بداعت پدیداری، نابهنجاری اجتماعی و حرمت دینی این موضوعات، بازسازی زمینه‌های پیامدهای مشارکت در چنین تجربیاتی است. همان‌طور که اشاره شد، محققان در این نوشتار در چهارچوب پارادایم تفسیری و با استفاده از سنت نظریه زمینه‌ای بر بخش پیامدها متمرکز شده‌اند.

بر اساس یافته‌های صورت‌بندی‌شده در مدل ۱، پیامدهای مشارکت در این کنش در سطح کدبندی محوری به هفت دسته و در نهایت به سه مقوله گزینشی تقلیل یافته است. این سه مقوله شامل "پیامدهای کنشی"، "پیامدهای نگرشی" و "پیامدهای روانی" هستند. البته مقوله‌های ذکر شده به شکل تحلیلی و در سطح نظری تفکیک پذیرند، و گرنه به شکل تجربی و در ساحت واقعیت، مشارکت‌کنندگان هم‌زمان با همه این پیامدها مواجه بودند، منتها سطح درگیری آنها، بسته به اینکه در کدام یک از مراحل اعتیادی باشند، متفاوت بود.

در چهارچوب پیامدهای کنشی می‌توان به «کنش‌های جنسی رسانه‌ای شده»، «سبک زندگی جنسی شده» و «ماجرای جنسی» در مشارکت‌کنندگان اشاره کرد. منظور از کنش جنسی رسانه‌ای شده کنشی است که الگوی خود را از فطرت و امور پذیرفته شده از نظر اجتماع و در جامعه ایرانی، تأیید شده از جانب دین، نمی‌گیرد، بلکه صرفاً از رسانه الگو می‌گیرد. در بسیاری از موارد، کنش جنسی تابع روابط متقابل و خواسته‌های دو طرف است، ولی در کنش جنسی رسانه‌ای شده سلايق و خواسته‌های طرف مقابل نیز به حاشیه رانده می‌شود. یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری کنش جنسی رسانه‌ای شده در بین مشارکت‌کنندگان در این مطالعه مصرف محصولات هرزه‌نگارانه است. پورنوگرافی‌ها که نوعی بازنمایی بدون پرده از کنش‌های جنسی هستند از نظر بودریار «هیچ ارتباطی با واقعیت ندارند» و باعث شکل‌گیری فرهنگ فراواقعیت می‌شوند که در آن تمایز بین واقعیت و خیال، سطح و عمق یا واقعیت و توهم مخدوش می‌شود (بل، ۱۳۸۹: ۱۲۳). به زبان ساده‌تر، از منظر تجربه مشارکت‌کنندگان، تقلید از

کنش‌های جنسی نمایش داده شده در هرزه‌نگاری، به نتایج دل‌خواه و رضایت جنسی نمی‌رسد، چون واقعیت ندارد و ساخته رسانه است. در هرزه‌نگاری چیزی فراتر از رابطه جنسی ارائه می‌شود و در نتیجه باعث «تشدید واقع‌گرایی و وسواس دیوانه‌وار به واقعیت» (بودریار، ۱۳۸۶: ۶۳) یعنی اقدام مکرر به کنش جنسی می‌شود.

پیامد رفتاری دیگر «سبک زندگی جنسی شده» این است که در آن هزینه مالی و زمانی زیادی صرف امور شهوانی در دنیای واقعی یا مجازی می‌شود که ادامه یافتن این رویه همراه با بسترسازی اینترنت می‌تواند به اعتیاد جنسی منجر شود. تجربه مشارکت‌کنندگان در این زمینه حاکی از مشغول شدن مداوم ذهنی با تخیلات و افکار جنسی و تبدیل همه چیز به ابژه جنسی بود. دیگر پیامد رفتاری «ماجرای جنسی» است به معنای میل به تجربه یا تجربه روابط متعدد و متنوع جنسی در اینترنت که به رابطه‌های نامتعارف و شکل‌گیری خرده‌فرهنگ‌های جنسی در اینترنت منجر می‌شود. از آنجاکه اقلیت‌های جنسی مانند لزبین‌ها^۱ و گی‌من‌ها^۲ در یک فرهنگ خاص، به‌ویژه فرهنگ‌های سنتی و سخت‌گیرتر، به راحتی پذیرفته نمی‌شوند، می‌توانند از اینترنت برای آزادسازی عقاید و بهبود انزوای اجتماعی، تشکیل شبکه اجتماعی خاص خود، تقویت اعتماد به نفس و هویت فردی و انجام فعالیت‌های سیاسی استفاده کنند. این خرده‌فرهنگ‌های جنسی شامل هم‌جنس‌خواهی،^۳ دوجنس‌خواهی،^۴ تغییر جنسیت‌خواهی،^۵ سادیسم (آزارگری جنسی)،^۶ مازوخیسم (آزارطلبی جنسی)،^۷ فتیشیسم (یادگارپرستی جنسی)^۸ و پارافیلیا^۹ می‌شود (دورینگ، ۲۰۰۹: ۱۰۹۰). در پژوهش حاضر، برخی از انواع انحرافات جنسی، به‌ویژه نظریات در بین مردان و هم‌جنس‌گرایی در بین زنان، در مشارکت‌کنندگان دیده شد. در واقع، فضاهای هم‌جنس‌خواهی سایبر با فراهم آوردن امکان گم‌نامی، پایگاه‌هایی را به دست می‌دهند تا افراد در حالی که هنوز پوشش حفاظت‌کننده اتاقک زندگی واقعی را برای خود نگه می‌دارند، بتوانند آزادانه بگویند که هم‌جنس‌خواه هستند (بل، ۱۳۸۹: ۲۰۳).

1. Lesbian
2. Gay man
3. Homosexuality
4. Bisexuality
5. Transsexuality
6. Sadism
7. Masochism
8. Fetishism
9. paraphilia

در چهارچوب پیامدهای نگرشی، نتایج مطالعه تغییر نگرش به زنان و «نگاه جنسی» به آنها را در بین مشارکت‌کنندگان نشان داد. نگاه جنسی به زن به معنای تقلیل همه ویژگی‌ها و کیفیات زنان به جذابیت‌های جنسی و ارزیابی و مقایسه زنان، براین مبنا است. استفاده از محصولات هرزه‌نگاری باعث دید کالایی، خشونت و اعمال نامتعارف جنسی مشارکت‌کنندگان علیه زنان شده بود. گرچه عده‌ای معتقدند پورنوگرافی اثری بر خشونت ندارد و حتی می‌تواند خشونت و پرخاشگری نهفته را تخلیه کند و از ظهور اجتماعی آن جلوگیری کند (برای نمونه: Ferguson, 2009; Abrason & Hayashi, 1984; Kutchinsky, 1993)، اما ملاموت و دانرستین (۱۹۸۹) در کتاب خود به نام *پورنوگرافی و خشونت جنسی*^۱ به این موضوع اشاره می‌کنند که اشکال خاصی از پورنوگرافی تهاجمی می‌تواند نگرش‌های خشونت‌ی به زنان را بیشتر کند. تجربه مشارکت‌کنندگان نیز این میل به خشونت یا حتی اعمال آن را تأیید می‌کند.

در بخش پیامدهای روانی، تجربه مشارکت‌کنندگان دال بر تضعیف و کشاکش‌های روانی است. براساس تجربه افراد مشارکت‌کننده، سکس مجازی فرایندی است که کاملاً به صورت تخیلی انجام می‌شود؛ به این صورت که هیچ حضور جسمانی از فرد دیگری در رابطه وجود ندارد، بلکه صرفاً براساس مکالمات جنسی و تصویر ذهنی از شریک مجازی و مرور صحنه‌های جنسی در ذهن و اغلب همراه با خودارضایی صورت می‌گیرد. به همین دلیل است که مشارکت‌کنندگان ضعف روحی و جسمی شدید را در خود حس می‌کردند، همچنین وسواس فکری درباره روابط آینده، به‌ویژه وارد شدن در رابطه رسمی ازدواج، در آنها شکل گرفته بود.

زندگی چندگانه مضاعف نیز یکی دیگر از پیامدهای روانی بود، که به معنای رفت‌وآمد مکرر بین دنیای واقعی و مجازی و نشان دادن تصویرهای مختلف از خود در این دو دنیا است. پنهان کردن بخش‌های اساسی و مهمی از خود در دنیای واقعی و به تبع آن، ظهور افراطی بخش پنهان در دنیای مجازی نیز در تجربه مشارکت‌کنندگان دیده می‌شود. علاوه بر این، اغلب مشارکت‌کنندگان در دوراهی تمایل شدید به موضوعات جنسی اینترنت و احساس عذاب وجدان قرار داشتند که می‌توان آن را کشاکش میل و وجدان نامید؛ البته اغلب این کشاکش با به حاشیه راندن وجدان و پیروزی میل به پایان می‌رسید.

در نهایت، می‌توان گفت کنش‌های جنسی در اینترنت، همان‌طور که از تجربیات افراد برمی‌آید، به وابستگی منجر می‌شود، وابستگی به کنش جنسی مجازی شامل فرایندهایی است که در هریک از آنها مشارکت‌کنندگان احساس و حالات خاصی را تجربه می‌کنند. گریفتیز

1. Pornography and Sexual Aggression,

(۱۹۹۸) اعتیاد رفتاری به اینترنت را شامل شش مرحله: ۱. برجستگی، ۲. تغییر خلق، ۳. تحمل، ۴. نشانه‌های کناره‌گیری، ۵. تعارض و ۶. بازگشت می‌داند که این مراحل در تجربه مشارکت‌کنندگان در پژوهش قابل ردیابی است. از نظر گریفتیز برجستگی به این معنا است که فعالیت معینی، چه به صورت اشتغال ذهنی و چه رفتاری، مهم‌ترین فعالیت و دغدغه فرد شود. برجستگی در میان تجربه‌های مشارکت‌کنندگان به شکل علاقه و وابستگی شدید به فعالیت‌های جنسی سایبر (مثل کپی‌کردن و نگاه‌کردن عکس‌های هرزه، مطالعه یا نوشتن داستان‌های صریح جنسی، بازدید از اتاق‌های گفت‌وگو و ردوبدل کردن پیام‌های جنسی) و خودارضایی هنگام انجام این فعالیت‌ها خود را نشان داد. این تجربه‌ها حرکت از سکس مجازی به سکس تلفنی و حتی ترتیب قرار ملاقات‌ها در زندگی واقعی را در صورت ادامه‌یافتن این روند و اشتغال ذهنی به یافتن شریک‌های جنسی برخط بیان می‌کند.

گریفتیز تغییر خلق را رفتاری مواجهه‌ای در اثر مشغول‌شدن به فعالیتی معین می‌داند. مشارکت‌کنندگان تغییر خلق را به صورت مخفی کردن فعالیت‌های جنسی برخط و دروغ‌گفتن به خانواده درباره میزان استفاده از اینترنت، تمایل شدید به تجربه‌کردن سکس واقعی و همچنین ترجیح‌دادن سکس مجازی به شریک جنسی واقعی و سردی روابط، تغییر نگرش به ازدواج، زن و خانواده گزارش کردند.

تحمل شامل نیاز به افزایش صرف زمان در اینترنت برای رسیدن به همان سطح رضایتمندی قبلی است (مثل مصرف دوز بالاتری از مواد مخدر برای رسیدن به سطح لذت قبل) که به شکل صرف زمان، پول و انرژی روزافزون و خارج از کنترل برای فعالیت‌های اینترنتی و خیال‌بافی‌های جنسی و همچنین نیاز به موضوعات جنسی متنوع‌تر و گاه انحرافی مثل هم‌جنس‌بازی در میان مشارکت‌کنندگان قابل ردیابی است.

نشانه‌های کناره‌گیری به حالت‌های فیزیکی و روحی ناخوشایند هنگام قطع یا کاهش فعالیت برخط اطلاق می‌شود که به شکل احساس بی‌قراری و بدخلقی هنگام نبودن در اینترنت یا موفق‌نشدن در یافتن شریک جنسی برخط در بین مشارکت‌کنندگان نمود پیدا می‌کند.

تعارض از نظر گریفتیز شامل تعارض بین‌شخصی و تعارض درون‌فردی است که به صورت اختلاف بین اعضای خانواده یا اختلال در کارهای تحصیلی و شغلی نمودار می‌شود، ولی جنبه مهم‌تر این تعارض در بین مشارکت‌کنندگان، تعارض درون‌فردی است که به صورت دروغ‌گویی، پنهان‌کاری و تعدد هویت جلوه‌گر می‌شود.

بازگشت آخرین فرایند کنش جنسی در اینترنت است که با نشانه‌های تلاش برای ترک و موفق نشدن همراه است و در بین مشارکت‌کنندگان به شکل نارضایتی از وضع موجود، علاقه به ترک و اقدام به ترک مکرر توصیف شد.

بر اساس یافته‌های این تحقیق، می‌توان موضوعاتی را به منزله مکمل تحقیقات انجام‌شده در این حوزه پیشنهاد کرد: ارائه چارچوب بومی اخلاق سایبر در حوزه هرزه‌نگاری اینترنتی، بررسی شیوه صحیح و کم‌خطر آگاهی‌دادن جنسی به فرزندان با توجه به سهولت دسترسی به موضوعات جنسی از طریق فناوری‌های جدید، بررسی گستردگی و شیوع هرزه‌نگاری در بین افراد و رابطه آن با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (سن، جنس، وضعیت تأهل، تحصیلات و طبقه اجتماعی).

منابع

- ادیب حاج‌باقری، محسن و همکاران (۱۳۸۹) روش‌های تحقیق کیفی، تهران: بشری.
- اوگاس و گادام (۱۳۹۰) «یک میلیارد فکر نابکار»، ترجمه محمد حسنلو، نیویورک تایمز، ۲۹ جولای، به نقل از خبرگزاری خبرآنلاین <http://www.khabaronline.ir/detail/>
- بل، دیوید (۱۳۸۹) درآمدی بر فرهنگ‌های سایبر، ترجمه مسعود کوثری و حسین حسینی، تهران: جامعه‌شناسان.
- بودریار، ژان (۱۳۸۶) *اعوا*، ترجمه ایمن قضایی، پاریس: شعر.
- بودریار، ژان (۱۳۸۹) *جامعه مصرفی، اسطوره‌ها و ساختارها*، ترجمه پیروز ایزدی، تهران: ثالث.
- پستمن، نیل (۱۳۷۱) «چگونه رسانه‌های همگانی فرهنگ را دگرگون می‌کنند»، ترجمه ش. زررستگار، *اطلاعات سیاسی-اقتصادی*، شماره ۵۷-۵۸.
- ربیعی، علی و آوات رضانیا (۱۳۹۱) «آسیب‌شناسی اینترنت و بحران اخلاقی در جوامع معاصر»، *اخلاق در علوم و فناوری*، سال هفتم، شماره ۴: صص ۸-۱
- ریتزر، جورج (۱۳۸۹) *مبانی نظریه جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن*، ترجمه شهناز مسمی‌پرست، تهران: ثالث.
- صلصالی، مهوش (۱۳۸۶) *تحقیق‌گراند تئوری در علوم پزشکی (فلسفه و اصول کاربردی)*، تهران: بشری.
- طالبی، فاطمه (۱۳۹۲) «پیامدهای هرزه‌نگاری در بزرگسالان»، *سپیده‌دانا*یی، شماره ۶۹، <http://sepidehdanaei.blogfa.com/> ۰۶/۱۳۹۲
- فلیک، اووه (۱۳۸۷) *درآمدی بر تحقیق کیفی*، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نی.
- گل‌محمدی، احمد (۱۳۸۶) «گفت‌وگو در دنیای مجازی (تأثیر فناوری‌های ارتباطی - اطلاعاتی بر گفت‌وگوی میان‌فرنگ‌ها)»، *پژوهش علوم سیاسی*، دوره سوم، شماره ۴: صص ۱۷۷-۱۶۳

- عاملی، سعیدرضا (۱۳۸۲) «دوجیهانی شدن و جامعه جهانی اضطراب»، *نامه علوم اجتماعی*، شماره ۲۱: ۱۴۳-۱۷۴.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۰) *جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی*، تهران: دیدار.
- محمدپور، احمد (۱۳۸۹) *ضدروش، منطق و طرح در روش‌شناسی کیفی*، جلد اول، تهران: جامعه‌شناسان.
- منطقی، مرتضی (۱۳۸۸) *چت‌روم‌های ایرانی، جوانان و اولیا*، تهران: جهاد دانشگاهی.
- منطقی، مرتضی و مصطفی بلقان‌آبادی (۱۳۸۸) «تحلیل محتوای اتاق‌های گپ اینترنتی (چت‌روم‌های ایرانی)»، *پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، دوره سوم، شماره ۲: ۲۴۰-۲۵۶.
- ناجی، مجتبی و محبوبه زارعی (۱۳۸۸) *روان‌شناسی اعتیاد*، اصفهان: هنرهای زیبا.
- Boyle, K (2000). The Pornography Debates: Beyond Cause and Effect. **Womans Studies International Forum** 23 no:2. pp.187-195.
- Cline. V (1999a) Treatment and Healing of Pornographic and Sexual Addiction, **LDSR: Help Hope Healing** 12,290.
- Cline.V (1999b) Pornographys Effects on Adult and Child. LDS Reaources on Pornography. **Morality in Media** 10115, pp.475.
- Doring, N (2009). The Internet Impact on Sexuality: A Critical Review of 15 Years Research. **Computer in Human Behavior** 25, p. 1089-1101.
- Ferguson, C (2009). The Pleasur Is Momentary... The Expense Damnable? The Influence of Pornography on Rap and Sexual Assault. **Aggression and Violent Behavior** 14. pp.23-29.
- Griffiths, M(1998). Internet Addiction: dose it really exist? In j E.Gackendach (ED). **Psychology and the internet :Interpersonal, transpersonal implications**. New York: Academic press
- Rice Hughes ,D (1998) How Pornography Harm Children? **Protect Kids.com** 2001.
- Voros, F (2009). The Invention of Addiction to Pornography. **EISEIER MASSON: 18**, PP.243-246.
- Yellowlees, P. & Marks, S. (2007) Problematical internet use or Internet Addiction? **Computer in Human Behavior**, 23, pp. 1447-1453.
- Young, K (1999) Internet Addiction, Symptomts, Evaluation And Treatment, This article reproduced from Innovation in In Innovations in Clinical Practice: **A Source Book (eds L. VandeCreek & T. Jackson), Professional Resource Press. vol. 17**, pp. 19-31.